KANTELU VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTOLLE

Kantelijat

Suomen Musiikintekijät ry / puheenjohtaja Kaija Kärkinen
Keilasatama 2 A, 02150 Espoo
kaija.karkinen@musiikintekijat.fi

Suomen Muusikkojen Liitto ry / puheenjohtaja Ahti Vänttinen
Pieni Roobertinkatu 16, 5. krs, 00120 Helsinki
ahti.vanttinen@muusikkojenliitto.fi

Näyttelijäliitto – Skådespelarförbundet ry / puheenjohtaja Antti Timonen
Vanha Talvitie 10 G, 2. krs, 00580 Helsinki
antti.timonen@nayttelijaliitto.fi

Kantelijoiden yhteyshenkilö ja prosessiosoite

puheenjohtaja Kaija Kärkinen
Suomen Musiikintekijät ry
Keilasatama 2 A, 02150 Espoo
puh. (09) 407 991
kaija.karkinen@musiikintekijat.fi

Viranomainen, jonka toimintaan kantelu kohdistuu

Taiteen edistämiskeskus (Taike)
Hakaniemenranta 6 PL 1001, 00531 Helsinki
puh. 0295 330 900
kirjaamo@taike.fi

Menettely, johon kantelu kohdistuu, ja menettelyn ajankohta

Taiteen edistämiskeskuksen menettely sen jakaessa taiteilijoille sille valtion talousarvion momentilta 29.80.01 covid-19-pandemian vaikutusten vähentämiseen osoitetusta määrärahasta apurahoja ja avustuksia (ns. korona-apurahoja), jotka ovat olleet haettavana 30.11.2021 - 21.12.2021 välisenä aikana.

Lyhyt kuvaus tapahtuneesta

Suomen hallitus linjasi huhtikuussa 2021 kulttuurille, taiteelle, liikunnalle ja tapahtuma-alalle kohdennettavasta tukipaketista (230,86 miljoonaa euroa), jolla tuetaan alojen elpymistä pandemiasta (https://vnk.fi/-/hallitus-linjasi-tukipaketista-kulttuuriin-taiteeseen-liikuntaanjatapahtuma-alalle).

Tukipaketin osana vuoden 2021 toisessa lisätalousarviossa osoitettiin Taiteen edistämiskeskuksen määrärahoihin momentille 29.80.01 määrärahalisäystä 64 910 000 euroa. Samalla momentin perusteluja muutettiin siten, että Taiteen edistämiskeskus saa käyttää momentin määrärahaa enintään 79 690 000 euroa covid-19-pandemian vuoksi apurahoina kohdennettavien avustusten ja muiden avustusten maksamiseen taiteen ja kulttuurin alan henkilöille, toiminimille ja yksinyrittäjille.

Valtioneuvoston edellä mainitusta linjauksesta, eduskunnan edellä mainitusta lisätalousarviopäätöksestä ja päätökseen liittyvästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä (7/2021) käy ilmi, että momentille 29.80.01 toisessa lisätalousarviossa otettu talousarviomääräraha tarkoitettiin käytettäväksi pandemiasta taide- ja kulttuurialalle aiheutuneita menetyksiä kompensoiviin apurahoihin ja avustuksiin. Toisin sanoen tätä covid-19-pandemian vaikutusten vähentämiseen eduskunnan talousarviopäätöksen mukaisesti osoitettua momentille 29.80.01 kirjattua määrärahaa ei tarkoitettu Taiteen edistämiskeskuksen tavanomaisesti jakamien apurahojen ja avustuksien maksamiseen, sillä näitä tavanomaisia taiteen edistämiseen tarkoitettuja apurahoja ja avustuksia varten on varattu vakiintuneesti määrärahat talousarvion momenteille 29.80.50, 29.80.51 ja 29.80.52.

Eduskunnan osoitettua Taiteen edistämiskeskuksen käyttöön momentille 29.80.01 määrärahoja covid-19-pandemian vaikutusten kompensoimiseen Taiteen edistämiskeskus julisti vuoden 2021 aikana haettavaksi useita ns. korona-apurahoja ja -avustuksia, joiden hakemisen yhteydessä hakijoiden tuli selvittää pandemian vaikutuksia toimintaansa. Kantelijat katsovat, että Taiteen edistämiskeskus toimi eduskunnan talousarviopäätöksen mukaisesti, kun se apurahoja jakaessaan pyysi selvitystä siitä, millaisia vaikutuksia covid-19-pandemialla oli hakijoihin, ja teki hankkimansa selvityksen perusteella päätöksiä momentille 29.80.01 varatun talousarviomäärärahan käytöstä.

Kantelijat katsovat, että aiemmin talousarviopäätöstä noudattanut Taiteen edistämiskeskus kuitenkin rikkoi eduskunnan talousarviopäätöstä, kun se marraskuussa 2021 julisti aiemmasta poiketen haettavaksi korona-apurahoja, joiden myöntämisessä hakuilmoituksen mukaan fokus oli vain taiteellisissa saavutuksissa ja työskentelysuunnitelmassa. Tällä hakukierroksella (30.11.2021 - 21.12.2021) hakijalta ei enää kysytty pandemian aiheuttamia menetyksiä, joita kysyttiin vielä aiemmilla kierroksilla (hakukierroksen hakuilmoitus löytyy täältä: https://www.taike.fi/fi/apurahat-yksityisille/-/stipend/tgLKCgqRUWQf/viewStipend/11181).

Niinpä vaikka hakuilmoituksen mukaan 30.11.2021 – 21.12.2021 -hakukierroksen korona-apurahat oli edelleen ”tarkoitettu ammattitaiteilijoille covid-19-pandemian vaikutusten vähentämiseen” (kuten momentin 29.80.01 määrärahan käyttötarkoitus on talousarviopäätöksessä määritelty), hakukierroksen hakulomakkeella ei edes kysytä hakijan pandemiasta koituneita menetyksiä – vain taiteellisia saavutuksia ja työskentelysuunnitelmaa. Kun apurahat jakava Taiteen edistämiskeskus lakkasi kysymästä covid-19-pandemian vaikutuksista hakijoille, apurahojen jakaminen sellaisille

hakijoille, joiden toimintaan covid-19-pandemian vaikutukset ovat kohdistuneet, muodostui jo loogisesti mahdottomaksi. Kantelijoiden käsityksen mukaan kuvattu Taiteen edistämiskeskuksen menettely rikkoo eduskunnan talousarviopäätöstä.

Kun 30.11.2021 – 21.12.2021 -hakukierroksen korona-apurahat ilmoitettiin hakuilmoituksessa jaettavaksi 12 000 euron kuuden kuukauden apurahoina siten, että hakemuksien käsittelyssä arvioidaan vain hakijoiden taiteellisia ansioita sekä työskentelysuunnitelmaa, ne jaettiin kuin Taiteen edistämiskeskuksen tavanomaisesti taiteelliseen työskentelyyn jakamat apurahat. Kantelijat katsovat, että Taiteen edistämiskeskus on näin käyttänyt momentin 29.80.01 määrärahoja eduskunnan talousarviopäätöksen vastaisesti sellaiseen tarkoitukseen, johon eduskunnan talousarviopäätöksessä on varattu määrärahat momenteille 29.80.50, 29.80.51 ja 29.80.52. Kantelijat katsovat, että Taiteen edistämiskeskus on näin toiminut vastoin eduskunnan talousarviopäätöstä, kun se jakoi tällä vuoden 2021 viimeisellä hakukierroksella momentilta 29.80.01 apurahoja vastoin eduskunnan momentille asettamaa käyttötarkoitusta. Käytännössä Taiteen edistämiskeskus käytti näin 18 miljoonaa euroa eduskunnan ”covid-19-pandemian vaikutusten vähentämiseen” osoitettuja määrärahoja sellaisiin taiteilijoiden tavanomaisiin työskentelyapurahoihin, joihin se ei olisi saanut käyttää momentin 29.80.01 määrärahoja. Tästä aiheutui merkittävää taloudellista haittaa sellaisille covid-19-pandemiasta kärsineille taiteilijoille, joiden tukemiseen hallituksen linjauksen ja eduskunnan talousarviopäätöksen mukaisesti momentin 29.80.01 määrärahat olisi pitänyt käyttää.

Miksi menettely tai päätös on mielestänne lainvastainen?

Kantelijat katsovat, että Taiteen edistämiskeskus on edellä kuvatulla tavalla 30.11.2021 - 21.12.2021 välisenä aikana haussa olleita korona-apurahoja ja -avustuksia jakaessaan käyttänyt yhteensä 18 miljoonaa euroa momentille 29.80.01 covid-19-pandemian vaikutusten vähentämiseen osoitettuja määrärahoja muuhun käyttötarkoitukseen ja siten rikkonut eduskunnan talousarviopäätöstä. Taiteen edistämiskeskus ei ole apurahoja ja avustuksia jakaessaan edes yrittänyt hankkia hakijoilta sellaista selvitystä, jonka avulla se kykenisi jakamaan apurahat ja avustukset eduskunnan talousarviopäätöksessä osoitettuun käyttötarkoitukseen.

Kantelijat katsovat, että 18 miljoonan euron käyttäminen tietoisesti vastoin eduskunnan talousarviopäätöstä, ei ole vain vähäinen erehdys vaan sen sijaan heikentää olennaisesti taide- ja kulttuurialan luottamusta siihen, että valtion taiderahoituksesta vastaava virasto noudattaa eduskunnan talousarviopäätöstä. Kantelijat pitävät menettelyä erityisen moitittava, koska Taiteen edistämiskeskuksen keskeisin viranomaistehtävä on jakaa apurahoina ja avustuksina sille eduskunnan talousarviopäätöksissä osoittamia määrärahoja niille määrättyihin taiteen ja kulttuurin edistämistavoitteisiin. Kantelijat katsovat Taiteen edistämiskeskuksen kyseessä olevien apurahojen ja avustusten haettavaksi julistamista koskeneessa päätöksenteossaan ja jakamista koskevassa päätöksenteossaan rikkoneen eduskunnan talousarviopäätöksen ohella viraston toimintaa ohjaavaa lainsäädäntöä ja valtionavustuslainsäädäntöä.

Mitä kantelija pyytää tarkastusvirastoa tekemään?

Kantelijat pyytävät Valtiontalouden tarkastusvirastoa tutkimaan, onko Taiteen edistämiskeskus menetellyt eduskunnan talousarviopäätöksen vastaisesti jakaessaan edellä kuvatulla tavalla avustuksia ja apurahoja vuoden 2021 toisessa lisätalousarviossa momentille 29.80.01 osoitetusta covid-19-pandemian vaikutusten vähentämiseen tarkoitetusta määrärahasta.

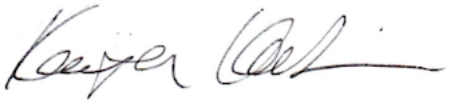
Kantelijat pyytävät Valtiontalouden tarkastusvirastoa käsittelemään kantelun itse ilman sen siirtämistä Taiteen edistämiskeskuksen toimintaa valvovan opetus- ja kulttuuriministeriö selvitettäväksi.

Onko asia vireillä jossakin toisessa viranomaisessa?

Emme ole kannelleet tai valittaneet asiasta muulle viranomaiselle.

Helsingissä 23.5.2022

Kantelijoiden puolesta,

Kaija Kärkinen
Suomen Musiikintekijät ry:n puheenjohtaja